Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Історичний факультет
Кафедра всесвітньої історії та археології
Наукове товариство студентів та аспірантів

ДРАГОМАНІВСЬКІ ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць молодих істориків

2026,
Випуск 11(15)

УДК 94(477)(066)
Д72

Рекомендовано до друку Вченою Радою історичного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.)

Редакційна колегія:
Вєтров І. Г. – кандидат історичних наук, доцент;
Журба М. А. – доктор історичних наук, професор;
Жолоб М. П. – кандидат історичних наук, доцент;
Мелещенко Т. В. – кандидатка історичних наук, професорка;
Перепелюк О. М. – докторка філософії (історія та археологія), доцентка;
Потильчак О. В. – доктор історичних наук, відповідальний редактор та упорядник.

Рецензенти:
О. П. Реєнт – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України;
О. О. Салата – докторка історичних наук професорка;

Д72 Драгоманівські історичні студії: зб. наук. праць молодих істориків / відп. ред. і упор. О. В. Потильчак: кафедра всесвітньої історії та археології; історичний ф-т; УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ: Видавництво УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026. Вип. 11(15). 243 с. Електронне видання.

У збірнику публікуються матеріали пленарного та секційних засідань XV Всеукраїнських драгоманівських читань молодих істориків «Україна в європейській та світовій історії: сучасний науковий і освітній дискурс», що відбулася в УДУ імені Михайла Драгоманова 22 травня 2026 р.

У доповідях та повідомленнях учасників конференції висвітлюються як порівняно вивчені так і малодосліджені проблеми вітчизняної та світової історії, порушуються актуальні й контраверсійні питання, що стали предметом наукової та суспільної дискусії в Україні. Матеріали збірника мають на меті популяризацію наукових історичних досліджень, розширення їх джерельної бази, проблематики, поглиблення аналізу історичних явищ і процесів, олюднення історії.

УДК 94(477)(066)

© Драгоманівські історичні студії, 2026
© Видавництво Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, 2026

УДК 737.1(477):316.75:94(477)«1941/1945»

Олександр ПОТИЛЬЧАК
професор кафедри всесвітньої історії та археології історичного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова, доктор історичних наук, професор, м. Київ

ПОВЕРНЕННЯ СОВЄТСЬКОГО НАРАТИВУ «ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ» У ПАМ'ЯТНИХ МОНЕТАХ УКРАЇНИ 2013 – ПОЧАТКУ 2014 РОКІВ: КОНТЕКСТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПАМ'ЯТІ*

* Доповідь підготовлено в рамках виконання проєкту держбюджетного фундаментального наукового дослідження на тему: «Деміфологізація національного історичного наративу в інформаційному просторі та суспільному дискурсі України (1991-2024 рр.)». Наказ МОН України від 25 лютого 2025 р. № 369. Державний реєстраційний номер: 0125U001518.

Анотація. У виступі проаналізовано пам'ятні монети України 2013 – початку 2014 рр., присвячені подіям німецько-радянської війни 1943–1944 рр., у контексті державної політики пам'яті періоду президентства В. Януковича. **Метою** є визначення характеру та меж повернення радянського наративу «Великої Вітчизняної війни» до офіційного нумізматичного дискурсу України. **Джерельну основу** становлять пам'ятні монети та їх офіційні описи Національного банку України, нормативно-правові акти й попередні дослідження автора. Простежено текстові й візуальні коди монетного циклу, зокрема використання понять «визволення», «фашистські загарбники», «радянські війська», а також радянської героїко-тріумфальної символіки. **Висновки.** Встановлено, що ці емісії були одним із найвиразніших проявів повторного посилення совєтської моделі пам'яті в офіційному комеморативному просторі України. Водночас це не означало відновлення її колишньої монополії, оскільки в ширшому публічному дискурсі вже існували альтернативні інтерпретації Другої світової війни. Показано, що совєтський наратив функціонував у межах сформованої української державної символічної системи, утворюючи своєрідне поєднання української державної форми та радянської моделі інтерпретації війни. Зроблено висновок про синхронізацію нумізматичної політики НБУ з тогочасними пріоритетами державної політики пам'яті без достатніх підстав трактувати зміст конкретних емісій як пряме політичне замовлення.

Ключові слова: пам'ятна нумізматика, політика пам'яті, «Велика Вітчизняна війна», Друга світова війна, совєтський наратив, Національний банк України, комеморація.

Oleksandr POTYLCHAK**,** Doctor of Historical Sciences, Professor of Department of World History and Archeology Dragomanov Ukrainian State University

The Return of the Soviet Narrative of the "Great Patriotic War" in Ukrainian Commemorative Coins of 2013–Early 2014: The Context of State Memory Policy

Abstract. The study analyses Ukrainian commemorative coins issued in 2013–early 2014 and dedicated to the events of the German Soviet War of 1943–1944 in the context of state memory policy during the presidency of Viktor Yanukovych. **The aim** of the study is to determine the nature and limits of the return of the Soviet narrative of the "Great Patriotic War" to Ukraine's official numismatic discourse. **The source base** consists of commemorative coins and their official descriptions published by the National Bank of Ukraine, legislative and regulatory acts, and the author's previous studies. The textual and visual codes of the coin series are examined, in particular the use of such concepts as "liberation," "fascist invaders," and "Soviet troops," as well as Soviet heroic and triumphalist symbolism. **Conclusions.** It has been established that these issues represented one of the most prominent manifestations of the renewed strengthening of the Soviet model of memory within Ukraine's official commemorative space. At the same time, this did not mean the restoration of its former monopoly, since alternative interpretations of the Second World War already existed in the broader public discourse. The study demonstrates that the Soviet narrative functioned within an established Ukrainian state symbolic system, creating a distinctive combination of Ukrainian state forms and a Soviet model of interpreting the war. It is concluded that the numismatic policy of the National Bank of Ukraine was synchronized with the priorities of the state memory policy of the period, while there are insufficient grounds to interpret the content of particular coin issues as the result of direct political commissioning.

Keywords: commemorative numismatics, memory policy, "Great Patriotic War," Second World War, Soviet narrative, National Bank of Ukraine, commemoration.

Постановка проблеми. Пам'ятна нумізматика незалежної України є специфічним джерелом для дослідження державної політики пам'яті. Офіційний статус монети, її художнє оформлення, текстова легенда, масове тиражування та супровідні пояснення Національного банку України створюють цілісне комеморативне повідомлення. Через нього держава не лише нагадує суспільству про певну історичну подію, а й пропонує модель її розуміння.

Особливо показовою в цьому сенсі є репрезентація подій Другої світової війни. Перші пам'ятні монети України 1995 р. значною мірою відтворювали пізньорадянський меморіальний канон із властивою йому хронологією 1941–1945 рр., пантеоном «міст-героїв», поняттям «Великої Вітчизняної війни» та героїко-тріумфальною символікою. У випусках 1999–2005 рр. ця модель поступово адаптувалася до українського державного простору: посилилася локалізація історичної пам'яті, поряд із радянськими кодами з'явилися елементи національної інтерпретації війни. Водночас у публічному просторі України вона вже не була безальтернативною: утверджувалося бачення війни

1939–1945 рр. як Другої світової, а німецько-совєтська війна дедалі виразніше осмислювалася як один із її етапів.

На цьому тлі окремого аналізу потребує цикл пам'ятних монет 2013 – початку 2014 рр., присвячених 70-річчю наступальних операцій Червоної армії 1943–1944 рр. Його поява збіглася із завершальним етапом президентства Віктора Януковича, коли в державній політиці пам'яті помітно посилилися позиції понятєвого та символічного комплексу «Великої Вітчизняної війни». Тому йдеться не про його відновлення після повного зникнення, а про повернення до помітнішого й інституційно підтримуваного місця в офіційному меморіальному дискурсі.

Відтак постає питання: чи слід трактувати ці монети як прояв звичайної пострадянської інерції, чи як свідчення повторного посилення совєтського меморіального канону в державній політиці пам'яті за нових політичних умов?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема репрезентації совєтського воєнного наративу в пам'ятній нумізматиці України вже розглядалася в попередніх дослідженнях автора та Ольги Перепелюк. Аналіз комеморативних випусків 1995 р. дозволив визначити цей період як інерційний, коли молода українська держава значною мірою успадкувала сформовану в Совєтському Союзі систему пам'яті про війну (Потильчак, Перепелюк, 2025).

Дослідження емісій 1999–2005 рр. засвідчило формування компромісної моделі: радянська героїка Перемоги та традиційна воєнна символіка зберігалися, однак дедалі виразніше поєднувалися з українською державною та історичною ідентичністю (Потильчак, Перепелюк, 2026).

Узагальнення розвитку відповідного нумізматичного дискурсу в 1995–2014 рр. дало можливість виокремити чотири його етапи: інерційний, компромісний, стабілізаційний та етап повторного посилення совєтського наративу, названий нами у попередньому дослідженні – ревіталізаційним (Потильчак, 2026: 193). Саме до останнього належить початок 2010-х рр., кульмінаційним проявом якого став цикл монет 2013 – лютого 2014 р.

Джерельну основу дослідження становлять пам'ятні монети та їх офіційні описи в каталогах нумізматичної продукції та інформаційно-довідкових виданнях Національного банку України, а також нормативно-правові акти 2010–2011 рр., що відображають основні тенденції державної політики пам'яті періоду президентства В. Януковича.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є визначення характеру та меж повернення совєтського наративу «Великої Вітчизняної війни» до офіційного нумізматичного дискурсу України 2013 – початку

2014 рр. та з'ясування зв'язку цієї нумізматичної програми з тогочасною державною політикою пам'яті.

До основних завдань належать: характеристика політико-меморіального контексту 2010–2014 рр.; аналіз текстових та візуальних кодів пам'ятних монет; визначення співвідношення між совєтською меморіальною традицією та сформованою українською державною символічною складовою; з'ясування відмінності між постсовєтською інерцією середини 1990-х рр. і повторним посиленням совєтських смислів на початку 2010-х рр.; уточнення змісту поняття «повернення» стосовно цього етапу політики пам'яті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Появу нумізматичного циклу 2013 – початку 2014 рр. необхідно розглядати в контексті змін державної політики пам'яті після приходу до влади В. Януковича у 2010 р. Совєтська концепція «Великої Вітчизняної війни» до цього часу не зникала з українського публічного простору й водночас уже не була в ньому безальтернативною. Вона співіснувала з іншими інтерпретаціями Другої світової війни, проте після 2010 р. отримала новий політичний та інституційний імпульс саме в офіційному державному дискурсі.

23 березня 2010 р. Президент України підписав указ № 403/2010 «Про додаткові заходи щодо відзначення 65-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років». Уже його назва офіційно відтворювала совєтську хронологічну та понятєву формулу війни (Про додаткові заходи.., 2010). У квітні того ж року було ухвалено рішення про спільне з Російською Федерацією відзначення 65-річчя Перемоги, зокрема про участь українських військовослужбовців у параді в Москві (Про заходи щодо спільного.., 2010). У цьому політичному контексті категорія «Велика Вітчизняна війна» виступала не лише історичним поняттям, а й елементом символічного зближення України та Росії на основі концепції спільного совєтського минулого та «спільної Перемоги».

У 2011 р. до Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років» було внесено зміни щодо використання під час урочистостей копій Прапора Перемоги (Про внесення змін до Закону.., 2011). Того ж періоду стосувалися законодавчі рішення про безкоштовний показ у День Перемоги художніх і документальних фільмів про «Велику Вітчизняну війну» (Про внесення змін до статті.., 2011). Отже, відповідна модель пам'яті одержала додаткове інституційне підсилення через законодавство, державний календар, масові ритуали, символіку та медійний простір.

До цієї системи була включена й нумізматика. У 2010 р. НБУ випустив обігову пам'ятну монету номіналом одна гривня з офіційною назвою

«65 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років» (Про введення в обіг.., 2010). Вочевидь пам'ятний нумізматичний цикл 2013–2014 рр. виник не ізольовано. Він став наслідком кількох років послідовного посилення відповідного поняттєвого та символічного дискурсу в офіційній політиці пам'яті.

Пам'ятні монети номіналом 5, 10, 20 та 50 гривень, випущені Національним банком України від серпня 2013-го до середини лютого 2014 року, присвячені визволенню Харкова, Донбасу, Мелітополя, Битві за Дніпро, визволенню Нікополя та Корсунь-Шевченківській битві. Всі вони виготовлені з нейзильберу та срібла, мають однакові в своєму класі основні метрологічні параметри. Наклади 5-гривневих монет із нейзильберу становили від 20,000 до 30,000 примірників, срібних 10-гривневих монет – 3,000; срібних 20-гривневих – 2,500, а срібних 50-гривневих монет – 1,000 примірників (Загреба, 2015: 91–92, 132–133, 142, 146). Таким чином, маємо не спорадичні окремі емісії, а тематично й композиційно пов'язаний цілісний пам'ятний нумізматичний цикл.

Їх об'єднують спільні хронологічні, композиційні та смислові ознаки. На текстовому рівні домінують поняття «визволення», «фашистські загарбники», «радянські війська». На візуальному – п'ятикутна зірка, стрічка ордена Слави, лаврова гілка, салют, воїн-визволитель, совєтські меморіали, сцени військового наступу. На наративному рівні війна подається переважно як послідовність військових операцій у логіці: наступ – визволення – Перемога (Банкноти і монети України, 2014: 33-37).

Першою в серії стала монета «Визволення Харкова від фашистських загарбників», введена в обіг 21 серпня 2013 р. (Банкноти і монети України, 2014: 33). На її аверсі зображено пам'ятник Воїну-визволителю, а на реверсі – п'ятикутну зірку зі стрічки ордена Слави, цифру «70 років» і лаврову гілку [Див.: рис. 1]. Таким чином, до українського монетного простору переносилася усталена система образів совєтської монументальної комеморації.

На монеті «Визволення Донбасу» [Див.: рис. 2] центральним образом став меморіальний комплекс «Савур-Могила», тоді як реверс практично повторював попередню композиційну схему (Банкноти і монети України, 2014: 34). Совєтський меморіал виступав своєрідним посередником між історичною подією 1943 р. та її офіційним осмисленням у 2013-му.

Особливо показовою є монета, присвячена Мелітопольській наступальній операції [Див.: рис. 3]. На її аверсі безпосередньо зазначено: «Прорив радянськими військами німецької лінії оборони "Вотан"» (Банкноти і монети України, 2014: 35). У цій формулі саме «радянські війська» постають

суб’єктом історичної події, тоді як Україна фактично залишається географічним простором совєтської воєнної операції.

Ключове значення для розуміння всього циклу має монета «Битва за Дніпро» [Див.: рис. 4]. В офіційному описі НБУ ця битва була названа завершенням «корінного перелому в ході Великої Вітчизняної війни» (Банкноти і монети України, 2014: 36–37). Отже, сама формула «Велика Вітчизняна війна», навіть не будучи викарбуваною на полі кожної монети, виконувала функцію ширшої інтерпретаційної рамки, всередині якої діяли поняття «визволення», «фашистські загарбники», «радянські війська» та «Перемога».

Ця модель зберіглась і на початку 2014 р. 7 лютого НБУ ввів в обіг монету «Визволення Нікополя від фашистських загарбників» [Див.: рис. 5], а 17 лютого – «Корсунь-Шевченківська битва» [Див.: рис. 6]. Попри окремі композиційні відмінності, обидва випуски продовжували використовувати усталений героїко-тріумфальний код (Визволення Нікополя від фашистських загарбників, 2014; Корсунь-Шевченківська битва, 2014).

Не менш важливим є той наратив, що залишався поза межами саме цього офіційного нумізматичного дискурсу. Зокрема, в ньому фактично відсутня загальновизнана хронологія Другої світової війни, практично не представлені досвід окупації, масові жертви цивільного населення, Голокост, примусова праця, депортації та інші травматичні аспекти війни. Основним суб’єктом пам’яті залишалася совєтська армія, центральною подією – наступальна операція, а кінцевим смислом – Перемога. Водночас така селективність не означала відсутності альтернативних інтерпретацій у публічному просторі України загалом; вона характеризувала передусім офіційну модель репрезентації війни, відтворену в цьому монетному циклі.

Саме тому емісії 2013 – початку 2014 рр. доцільно характеризувати як прояв повернення совєтського меморіального канону на помітніші позиції в офіційній нумізматичній політиці пам’яті. Йдеться не про просте відтворення ситуації 1995 р. і не про відновлення після повного зникнення. У середині 1990-х совєтський символічний комплекс значною мірою зберігався за інерцією: Україна ще не мала достатнього досвіду власного пам’ятного монетного карбування, а перші випуски виготовлялися на Московському монетному дворі (Потильчак, Перепелюк, 2025: 159).

У 2013 р. ситуація була принципово іншою. Україна мала власний Монетно-банкнотний двір, сформовану медальєрну школу, майже двадцятирічний досвід комеморативної нумізматики та практику створення альтернативних до совєтському історичних наративів. Тому повторне

посилення совєтського семантичного компонента не можна пояснювати лише культурною чи інституційною інерцією.

Під «поверненням» у цьому випадку слід розуміти повторне посилення в офіційній політиці пам'яті тих понять, образів і символів, які в попередній період уже втратили колишнє монопольне становище. У цьому сенсі нумізматична програма 2013 – початку 2014 рр. відповідала ширшій зміні пріоритетів державної політики пам'яті періоду президентства В. Януковича.

Водночас не слід вибудовувати спрощену схему прямого політичного замовлення. Без аналізу внутрішнього діловодства НБУ щодо затвердження художніх концепцій конкретних монет немає достатніх підстав стверджувати, що їхній зміст безпосередньо визначався тодішньою президентською адміністрацією. Коректніше говорити про синхронізацію символічної політики різних державних інституцій із тогочасними пріоритетами офіційної державної політики пам'яті.

При цьому совєтський наратив функціонував уже всередині символічного простору незалежної України. На монетах присутні державний герб, українська мова, номінал у гривнях, назва Національного банку України, а комеморативні сюжети локалізовані в українському історичному просторі. Отже, сформувалася своєрідна гібридна конструкція, в якій українська державна форма поєднувалася з переважно совєтською моделлю інтерпретації війни.

Отже, повернення совєтського наративу не було його простою реставрацією. Воно відбувалося всередині вже трансформованого українського державного символічного простору й полягало передусім у повторному посиленні совєтської понятєвої та образної рамки в офіційній репрезентації війни. Саме таке розуміння поняття «повернення» найточніше передає характер змін, зафіксованих пам'ятною нумізматикою 2013 – початку 2014 рр.

Висновки. Пам'ятні монети України 2013 – початку 2014 рр., присвячені подіям 1943–1944 рр., становлять тематично й семантично цілісний комеморативний цикл. Його основою залишалася совєтська модель «Великої Вітчизняної війни» з характерним військово-оперативним поглядом на події, поняттями «визволення», «фашистські загарбники», «радянські війська» та героїко-тріумфальним кодом Перемоги. Однак це свідчить не про безальтернативність такого бачення в українському суспільстві, а про його виразне посилення саме в офіційній нумізматичній репрезентації війни.

Візуальна мова цих монет послідовно відтворювала совєтський символічний словник – п'ятикутну зірку, орденську стрічку, лаврову гілку, салют, воїна-визволителя, сцени наступу та совєтські меморіали. Разом із

відповідною термінологією ці образи формували цілісну інтерпретаційну рамку, пов'язану з совєтським комуністично-імперським каноном пам'яті про війну.

Повернення цього наративу на помітніші позиції в офіційному дискурсі збіглося зі зміною державної політики пам'яті в роки президентства В. Януковича. Поняття «Велика Вітчизняна війна», культ Перемоги та відповідна символіка отримали додаткове інституційне підсилення в законодавстві, державних ритуалах, медійному та комеморативному просторі. При цьому в ширшому українському публічному дискурсі вони співіснували з іншими, альтернативними моделями осмислення Другої світової війни.

Водночас нумізматичні емісії не дають підстав стверджувати про пряме політичне замовлення на зміст конкретних монет. Ідеться радше про синхронізацію комеморативної діяльності НБУ з тогочасними пріоритетами офіційної державної політики пам'яті.

Принципова відмінність 2013 р. від 1995-го полягає в характері відтворення совєтського канону. Якщо перші пам'ятні монети незалежної України значною мірою були продуктом постсовєтської інерції, то випуски 2013 – початку 2014 рр. засвідчили інституційно виразніше повернення совєтських смислів до офіційної нумізматичної репрезентації війни. Це повернення не означало відновлення колись пануючого наративу, а радше його повторне посилення в межах уже сформованої української державної символічної системи.

Таким чином, період президентства В. Януковича доцільно розглядати як окремий етап еволюції українського нумізматичного дискурсу пам'яті, позначений повторним посиленням совєтської моделі інтерпретації війни. Пам'ятні монети 2013 – початку 2014 рр. стали одним із найвиразніших проявів цього процесу безпосередньо перед кризою пізньої постсовєтської моделі пам'яті та її подальшою трансформацією після Революції Гідності й початку російської агресії.

Список використаних джерел та літератури

1. Банкноти і монети України 2013 рік. Інформаційно-довідковий журнал. Додаток до журналу «Вісник Національного банку України». 2014. Вип. 18. С. 33–37.

2. Битва за Дніпро (до 70-річчя визволення Києва від фашистських загарбників) (н). 30 жовтня 2013 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/iozean

3. Визволення Харкова від фашистських загарбників (н). 21 серпня 2013 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/gfwlcm

4. Визволення Донбасу від фашистських загарбників (с). 30 вересня 2013 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/lhihwq

5. Визволення Нікополя від фашистських загарбників (н). 07 лютого 2014 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/tushdx

6. Загреба М. Монети України 1992–2014: Каталог. 10-те вид., перероб. та допов. Київ: Логос, 2015. 244 с.

7. Корсунь-Шевченківська битва (до 70-річчя визволення України від фашистських загарбників) (с). 17 лютого 2014 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/yvlpvb

8. Потильчак, О. В., Перепелюк, О. М. Монети як носії пам'яті: радянський наратив «Великої Вітчизняної війни» у перших комеморативних емісіях України (1995). Культурологічний альманах. 2025. Вип. 4. С. 151-161. https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.4.17

9. Потильчак, О., Перепелюк, О. Комеморативні монети України 1999–2005 років у трансформації дискурсу пам'яті про «Велику Вітчизняну війну». Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. 2026. Вип. 55. С. 161-172. https://doi.org/10.31652/2411-2143-2026-55-161-172

10. Потильчак О. Наратив «Великої Вітчизняної війни» у відображенні пам'ятної нумізматики України (1995–2014 рр.) Український простір пам'яті: історико-політичний контекст: збірник тез / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури; редкол.: В. Ф. Деревінський (голова) [та ін.]. Київ–Тернопіль: Бескиди, 2026. С. 190-194.

11. Прорив радянськими військами німецької лінії оборони «Вотан» та визволення Мелітополя (н). 16 жовтня 2013 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/bicftu

12. Про введення в обіг пам'ятних монет звичайної якості «65 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років» номіналом 1 гривня 2010 року карбування. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2010 року № 123. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0123500-10#Text

13. Про внесення змін до Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років» щодо порядку офіційного використання копій Прапора Перемоги. Закон України від 21 квітня 2011 року № 3298-VI. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3298-17#Text

14. Про внесення зміни до статті 2 Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років» щодо безкоштовного показу художніх та документальних фільмів про Велику Вітчизняну війну 1941-1945 років. Закон України від 9 грудня 2011 року № 4105-VI. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4105-17#Text

15. Про додаткові заходи щодо відзначення 65-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років. Указ Президента України від 23 березня 2010 року № 403/2010. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/403/2010#Text

16. Про заходи щодо спільного з Російською Федерацією відзначення 65-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років. Указ Президента України від 27 квітня 2010 року № 568/2010. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/568/2010#Text

Ілюстративний додаток

Рисунок. 1. Національний банк України. Пам'ятна монета. 70 років визволення Харкова від фашистських загарбників. Дата введення в обіг – 21.08.2013 р. Номінал – 5 гривень. Матеріал – нейзильбер. Маса – 16,54 г. Діаметр – 35 мм. Наклад – 20,000 (Подано за даними: Визволення Харкова від фашистських загарбників (н). 21 серпня 2013 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/gfwlcm)

Рисунок. 2. Національний банк України. Пам'ятна монета. 70 років визволення Донбасу від фашистських загарбників. Дата введення в обіг – 30.09.2013 р. Номінал – 5 гривень. Матеріал – нейзильбер. Маса – 16,54 г. Діаметр – 35 мм. Наклад – 30,000 (Подано за даними: Визволення Донбасу від фашистських загарбників (с). 30 вересня

2013 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/lhihwq)

Рисунок. 3. Національний банк України. Пам'ятна монета. Прорив радянськими військами німецької лінії оборони «Вотан» та визволення Мелітополя. Дата введення в обіг – 16.10.2013 р. Номінал – 5 гривень. Матеріал – нейзильбер. Маса – 16,54 г. Діаметр – 35 мм. Наклад – 30,000 (Подано за даними: Прорив радянськими військами німецької лінії оборони «Вотан» та визволення Мелітополя (н). 16 жовтня 2013 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/bicftu)

Рисунок. 4. Національний банк України. Пам'ятна монета. Битва за Дніпро. Дата введення в обіг – 30.10.2013 р. Номінал – 5 гривень. Матеріал – нейзильбер. Маса – 16,54 г. Діаметр – 35 мм. Наклад – 30,000 (Подано за даними: Битва за Дніпро (до 70-річчя

визволення Києва від фашистських загарбників) (н). 30 жовтня 2013 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/iozean)

Рисунок. 5. Національний банк України. Пам'ятна монета. Визволення Нікополя від фашистських загарбників. Дата введення в обіг – 07.02.2014 р. Номінал – 5 гривень. Матеріал – нейзильбер. Маса – 16,54 г. Діаметр – 35 мм. Наклад – 20,000 (Подано за даними: Визволення Нікополя від фашистських загарбників (н). 07 лютого 2014 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/tushdx)

Рисунок. 6. Національний банк України. Пам'ятна монета. Корсунь-Шевченківська битва. Дата введення в обіг – 17.02.2014 р. Номінал – 5 гривень. Матеріал – нейзильбер. Маса – 16,54 г. Діаметр – 35 мм. Наклад – 30,000 (Подано за даними: Корсунь-Шевченківська битва (до 70-річчя визволення України від фашистських загарбників) (с). 17 лютого 2014 р. Каталог нумізматичної продукції. Національний банк України. URL: https://surl.li/yvlpvb)